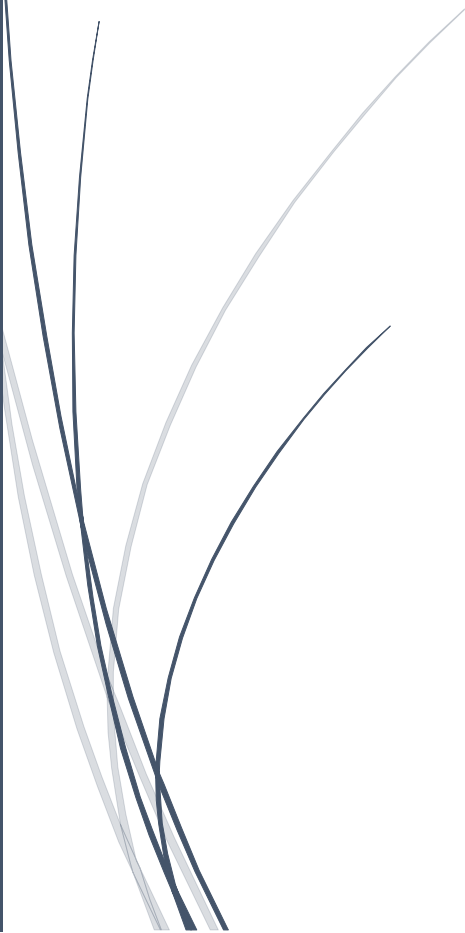

2017-08-17

Sammanställning av yttranden

Essunga kommuns samrådsförslag
på Översiktsplan 2017-2030

Maria Barrestig
ESSUNGA KOMMUN

Innehåll

Inledning	2
Yttranden	3
Länstyrelsen Västra Götalands län.....	3
Förslag till åtgärd.....	15
Försvarsmakten	16
Förslag till åtgärd.....	16
Västra Götalands Regionen	17
Förslag till åtgärd.....	18
Lantmäteriet.....	19
Förslag på åtgärd	19
Essunga kommun	20
Nämnder och enheter i Essunga kommun	20
Bygg- och miljönämnden	20
Förslag till åtgärd.....	20
Socialnämnden	20
Förslag till åtgärd.....	20
Utbildningsnämnden	20
Förslag till åtgärd.....	21
Samhällsbyggnadsenheten.....	21
Förslag till åtgärd.....	23
Övriga kommuner.....	23
Vara	23
Förslag till åtgärd.....	24
Vårgårda	24
Förslag till åtgärd.....	25
Teknisk försörjning	25
Swedegas	25
Förslag till åtgärd.....	25
Övrigt	25
Peter Welin.....	25
Förslag till åtgärd.....	25

Inledning

Detta dokument är en sammanställning av inkomna yttranden gällande Essunga kommuns samrådsförslag på Översiktsplan 2017-2030. Samrådstiden pågick till och med 30 juni 2017.

Yttranden

Länsstyrelsen Västra Götalands län

Detta är Länsstyrelsen Västra Götalands Län yttrande. Yttrandet i sin helhet bifogas detta dokument. Bilaga 1.

Samråd om förslag till översiktsplan för Essunga kommun, Västra Götalands län

Samrådshandlingar daterade 2017-05-02

Inledning

Essunga kommun har överlämnat planförslaget till Länsstyrelsen för samråd enligt 3 kap. 9 § plan- och bygglagen (2010:900, PBL). Översiktsplanen består av två delar, del 1 Planförslag och del 2 Planeringsförutsättningar.

Enligt 3 kap. 10 § PBL ska Länsstyrelsen under samrådet särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen,
2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vatten-områden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

En översiktsplan som vunnit laga kraft är vägledande för kommande beslut. För att den ska kunna vara vägledande i alla delar, är det viktigt att kommunen och staten är överens om sådant som berör statliga intressen.

Länsstyrelsen har tagit fram en sammanfattande redogörelse för hela Västra Götalands län, där övergripande och aktuella frågor om översiktsplaneringens innehåll tas upp (PM 2013-11-27, rev 2017-03-15), detta yttrande utgår bland annat från rapporten.

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser att Essunga kommuns översiktsplan kan bli mer fokuserad på mark- och vattenanvändning, och att handlingarna kan minska i omfång för att bli mer vägledande. Karta och text bör vara samstämmiga.

Avsnittet om riksintressen för totalförsvarets militära del behöver förtydligas. Riksintresse för kulturmiljövård bör redovisas på karta. Riksintresse för naturvård får anses tillgodosett i översiktsplanen.

Kommunen bör beskriva hur bebyggelse planeras utifrån MKN buller utmed E20.

Beskrivningen av MKN vatten har en bra grund, men behöver konkretiseras. MKN luft uppfylls i Nossebro och Länsstyrelsen anser att de därmed bör uppfyllas även i övriga tätorter i kommunen.

Två områden föreslås som LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen). Översiktsplanen behöver förtydligas så att uppfyllelsen av varje kriterium i 7 kap 18 e miljöbalken framgår.

Kommunen beskriver översiktligt flera områden för mellankommunal sam-verkan, detta kan gärna konkretiseras. Kommunens läge i regionala pendlingsstråk kan tydliggöras på karta. Angående miljöstörande verksamheter bör redovisningen på karta ses över. Hänsyn till miljöstörande verksamheter och till förorenade områden behöver framgå i beskrivningen av ny bebyggelse. Det är bra att en skyfallskartering påbörjats, men översiktsplanen behöver också vägleda hur kommunen ska förhålla sig till den i planeringen. Eventuella geotekniska riskområden bör redovisas tillsammans med en strategi för utredningar i kommande skeden. För flera av miljö kvalitetsmålen saknas en slutsats om huruvida översikts-planen bidrar till att uppnå målet. Kommunen bör beskriva konsekvenser, utifrån relevanta miljömål, av att tillåta bebyggelse utanför tätorterna.

Det är positivt att det byggs i Essunga kommun. Kommunen behöver dock förtydliga motiven till valda områden för bebyggelseutveckling. Rekommendationerna kopplat till byggande på landsbygden bör kompletteras. Det bör förtydligas om servicen behöver utökas i kommunen, och i så fall var.

Länsstyrelsen ser positivt på att Essunga kommun ska ta hänsyn till natur-värden vid fysisk planering. Grön infrastruktur bör lyftas. Översiktsplanen bör också kompletteras med en text om artskyddförordningen.

Det är bra att ett program ska tas fram som visar hur ”kulturhistoriska och estetiska värden” ska bevaras. Det är viktigt att risker för negativ påverkan på kulturhistoriska värden i samband med ny bebyggelse utreds.

Översiktsplanen behöver visa hur bebyggelseutvecklingen är förenlig med 3 kap 4§ miljöbalken om att ta jordbruksmark i anspråk.

Kommunen behöver peka ut områden av vikt för den framtida vattenförsörjningen, ange verksamheter som inte är lämpliga där, och skyddsåtgärder för ny och befintlig bebyggelse.

Transporter/infrastruktur kompletteras i augusti

Länsstyrelsen anser att det är svårt att läsa ut planens miljökonsekvenser. Noll-alternativet konsekvenser beskrivs inte alls, vilket ska kompletteras.

Allmänt om förslaget

För att Essunga kommuns översiktsplan ska vara vägledande för senare ske-den, behöver det framgå tydligare vad som ska gälla för användningen av mark och vatten och för den byggda miljön (1). Det finns bra möjligheter att komplettera planförslagets ”Inriktning och rekommendationer” i respektive kapitel i del 1 för att uppnå detta. I del 2 finns snarlika listor vilket kan för-virra. Det som ska vara vägledande för senare skeden samlas exempelvis i planförslaget, istället för att som nu stå på flera ställen i de två delarna (2).

”Generella rekommendationer” på sida 44 i del 1 är mycket viktig, vägledande information som kan lyftas fram till en mer framträdande plats i planhandlingarna, och/eller att andra avsnitt tydligt hänvisar hit.

Det som är utmärkt på karta ”Regler och rekommendationer” bör också förklaras i text.

En del texter verkar vara upprepningar mellan de två dokumenten, Länsstyrelsen ser att översiktsplanens vägledande funktion skulle förbättras om materialet minskar i omfång.

Länsstyrelsens synpunkter

Riksintressen

Områden av riksintresse ingår i miljöbalkens grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden och ska enligt plan- och bygglagen anges i översiktsplanen. Av

översiktsplanen ska också framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena. Områdena ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada områdets värde eller försvåra utnyttjandet av det aktuella intresset. Till flertalet av de utpekade riksintresseområdena finns en värdebeskrivning. Det är viktigt att beskrivningar av påverkan på riksintressen är kopplad till de kärnvärden som anges i värdebeskrivningen.

Kommunikationer

Kompletteras: yttrande från trafikverket kommer 7 juli och inarbetas i det samlade yttrandet i augusti.

Totalförsvarets militära del

Länsstyrelsen önskar att avsnitten om riksintressen för totalförsvarets militära del förtydligas i förslaget till översiktsplan.

Essunga kommun berörs av riksintressena Såtenäs flottiljflygplats samt väderradar Vara. I kommunen är det således framför allt höga objekt, exempelvis vindkraftverk, som kan påverka riksintressena för totalförsvaret negativt. En generell text om riksintresset bör införas i plandokumentet, se förslag i Försvarsmaktens yttrande som bifogas.

Kulturmiljövård

Riksintresse för kulturmiljövård finns i kommunen och bör redovisas på karta.

Energiproduktion och -distribution

Det finns inga utpekade riksintressen för energiproduktion inom kommunen.

Naturvård

Riksintresse för naturvård Storemosse-Lärkemossen är tillgodosett i översiktsplanen.

För riksintresset Store mosse har kommunen identifierat åtgärder som kan påverka området negativt, samt angett åtgärder som inte bör tillåtas i eller i anslutning till mossen.

Länsstyrelsen ställer sig positivt till att kommunen vill upprätta någon form av naturvårdsförordnande för att skydda området. Vägledning i arbetet kan lämnas av Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Natura 2000-områden

Kommunen gränsar till Lärkemosse i Vårgårda kommun. Översiktsplanen visar hur detta ska hanteras, om än utspritt i de olika planhandlingarna. För ökad tydlighet kan uppgifterna samlas.

Miljökvalitetsnormer

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap 5 § PBL framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. Det ska framgå om det finns risk för att överskrida miljökvalitetsnormerna eller inte.

MKN buller

I de största kommunerna (mer än 100 000 invånare) omfattar miljökvalitetsnormen omgivningsbuller från alla vägar, järnvägar, flygplatser och tillståndspliktiga hamnar.

Dessutom omfattas vissa utpekade industrigrenar. Därutöver omfattar miljökvalitetsnormen omgivningsbuller från större vägar, järnvägar och flygplatser i hela Sverige.

Även i mindre och medelstora kommuner (under 100 000 invånare) ska strävan vara att begränsa buller. Detta styrs bland annat av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken och reglerna om egenkontroll, tillsyn och prövning. Även små och medelstora kommuner omfattas

av bullernormen i de områden som störs av buller från exempelvis större vägar (över 3 miljoner fordon/år). Läs mer på Naturvårdsverkets hemsida (3).

Av översiktsplanen bör framgå vad som gäller för MKN buller i Essunga kommun enligt ovan. Kommunen bör alltså beskriva hur bebyggelse planeras utifrån trafikbuller utmed E 20, som är den mest trafikerade leden i kommunen. Kommunen kan i sammanhanget redovisa riktvärden utifrån Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.

Beskrivning och karta över buller på sida 36-37 i del 2 överensstämmer inte med bullerpåverkade områden på kartan ”Regler och rekommendationer”. Här är också stora ytor skrafferade som bullerpåverkade områden. Dessa behöver beskrivas i text – vad innebär det att det är bullerpåverkat, och hur ska kommunen förhålla sig till det i planeringen?

MKN vatten Kommunen redovisar bakgrunden för att uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten på ett bra sätt (4). ”Inriktning och rekommendationer” behöver dock konkretiseras så att det framgår hur mål ska uppnås och åtgärder genomföras.

MKN luft

Normerna för luftkvaliteten uppfylls i Nossebro och Länsstyrelsen anser att de därmed också bör uppfyllas i övriga tätorter i kommunen. Av översiktsplanen bör framgå att Essunga kommun är med i luftvårdsförbundet Luft i Väst som hjälper kommunen att uppfylla kraven för mätningar och kontroll av luftkvaliteten enligt lagstiftningen.

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Från den 1 juli 2009 gäller nya regler för strandskydd i miljöbalken och PBL. I och med de nya strandskyddsbestämmelserna har kommunen nu möjlighet att i översiktsplanen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS-områden. Syftet med bestämmelsen är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden som har god tillgång på strand-områden och där viss byggnation kan tillåtas utan att strandskyddets långsiktiga syften åsidosätts.

Länsstyrelsen har tagit fram råd gällande hanteringen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i översiktsplaner (5).

LIS

Två områden föreslås som LIS-områden, Nossebro norr och Nossebro söder. I del 2 görs en generell bedömning av de två föreslagna områdena utifrån urvalskriterierna. Länsstyrelsen kan inte bedöma om områdena är lämpliga utifrån denna bedömning. Den behöver förtydligas så att uppfyllelsen av varje kriterium i 7 kap 18 e miljöbalken framgår. För att lättnader i strandskyddet ska kunna godtas, i syfte att bidra till en utveckling av landsbygden, behöver kommunen redogöra för

- hur utveckling av de två utpekade LIS-områdena skulle gynna landsbygdsutvecklingen
- hur strandskyddets syften säkerställs långsiktigt. Tänk på att en fri passage alltid bör lämnas intill stranden i ett LIS-område.
- vilken betydelse de två föreslagna LIS-områdena har för strandskyddets syften. För detta krävs en översiktlig naturinventering och beskrivning av naturvärdena (6). Skulle en naturinventering visa på höga naturvärden bör andra LIS-områden övervägas istället.

För Nossebro söder behöver översvämningsrisken beskrivas eftersom bebyggelse föreslås. De föreslagna områdena berör jordbruksmark. Dessa saknar motivering utifrån 3 kap 4 § Miljöbalken, se rubrik Jordbruk.

Det kan lyftas fram tydligare i de båda handlingarna vilka områden som är förslag och vilka som är alternativ, för att inte missförstånd ska uppstå. Länsstyrelsen yttrar sig här endast om de två föreslagna LIS-områdena.

Mellankommunala frågor

Kommunen skriver om infrastruktur och visar en karta över stora pendlingsstråk (7). Här kan gärna en karta användas som också visar de regionala sambanden – vart går pendlingsstråken utanför kommunen?

Regionala och mellankommunala frågor beskrivs generellt⁸. Några konkreta exempel nämns såsom vattenkvalitet och kollektivtrafik, men det får också gärna framgå vad som ska uppnås, vad det är som görs och på vilket sätt kommunen samverkar med andra.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Farligt gods

Länsstyrelsen tycker att det är bra att kommunen tillämpar Länsstyrelsens riskpolicy (9) vid planering av bebyggelse. Rekommenderad transportled för farligt gods liksom riskpolicyns riskbedömningsavstånd på 150 meter bör framgå på karta ”Regler och rekommendationer”. Översiktsplanen anger att ”Vid nybebyggelse av bostäder eller verksamheter, skolor eller dylikt bör angivna skyddsavstånd till miljöstörande verksamheter och till vägar med farligt gods, utgöra riktvärden.” Länsstyrelsen undrar vad som menas; avstånd kan inte vara värden, menas riktlinjer?

Skyddsavstånd till störande verksamheter

Miljöstörande verksamheter är utritade på karta ”Regler och rekommendationer”. Dessa bör beskrivas också i texten; vad det är för företag och vilken hänsyn som behöver tas i planeringen. De utmärkta trekanterna på kartan överensstämmer inte helt med de noteringar som Länsstyrelsen har av miljö-störande verksamheter. Bland annat saknas de miljöprövade verksamheter som finns i Främmestad och i Jonslund.

Det är lämpligt att i beskrivningen av bebyggelseutveckling i respektive ort beskriva vilka hänsyn som behöver tas till miljöfarliga verksamheter.

Potentiellt förorenade områden

Förorenade områden är bra beskrivet (10). Under rubriken ”Förutsättningar och utgångspunkter” behöver det dock kompletteras och konkretiseras ifall det finns områden kommunen avser bebygga som är påverkade av föroreningar.

Översvämningar

I del 2 anges att hänsyn till bland annat översvämning är en förutsättning och utgångspunkt vid planering och lokaliseringar. Det framgår att det finns risk för översvämningar på grund av stigande vattennivåer i Nossan och att översvämningrisker ska beaktas vid bebyggelse nära Nossan.

I del 1 finns en karta som visar ortsutveckling i Essunga kommun, där det framgår att ett område i Nossebro intill Nossan är ett möjligt framtida område för bostäder.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har påbörjat en skyfallskartering som kan identifiera lågpunkter och problemområden i kommunen. En rekommendation kring hur kommunen ska förhålla sig till karteringen och hantera frågan bör kompletteras.

Geotekniska förhållanden

En bedömning av geotekniska riskfaktorer, också mot bakgrund av ett förändrat klimat, saknas i handlingen och ska kompletteras. I översiktsplanen bör eventuella geotekniska

riskområden tydligt redovisas, förslagsvis på karta, och en strategi kompletteras över hur dessa områden ska utredas i samband med framtida detaljplaner och bygglov. I översiktsplanen hänvisas till en översiktlig stabilitetskartering inom bebyggda områden från 2008. Denna kartering är endast utförd för valda delar av kommunen, vilket bör framgå. Om senare utredningar eller åtgärder utförts bör dessa redovisas i översiktsplanen. Under rubriken ”Geoteknik och skredrisker” (11) står att ”Risk för skred och ras ska alltid uppmärksammas vid planering av bebyggelse och andra åtgärder inom 100 m från kommunens vattendrag”. Länsstyrelsen vill trycka på att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL. Se mer om de geotekniska frågorna och underlag i SGI:s yttrande, som bifogas.

Nationella och regionala mål, planer och program

Övergripande nationella och regionala mål som relaterar till samhällsplaneringen redovisas utförligt på sida 47-54. Hur översiktsplanen förhåller sig till dessa kan kort kommenteras. Om det är mål som översiktsplanen inte hanterat, kan dessa gärna strykas för att spara utrymme. Detta gäller också miljömålen.

Miljö kvalitetsmål

För flera av målen saknas en slutsats om huruvida översiktsplanen bidrar till att uppnå målet eller ej. Om olika delar av målen bedöms uppnås/inte uppnås kan måluppfyllelsen nyanseras, genom att beskriva de olika preciseringarna och/eller tilläggsmålen.

Kommunen behöver beskriva hur miljömål (12) kan nås då bebyggelseområden planeras utanför tätorterna. Vad blir följderna av detta avseende hållbara transporter, påverkan på vattendrag, grundvatten med mera? Vilka miljö-konsekvenser uppstår kopplat till enskilda avloppsanläggningar, i förhållande till möjlighet att koppla avloppet till kommunala anläggningar?

Ett regionalt tilläggsmål till miljömålet Ett rikt odlingslandskap belyser vikten av att söka alternativ mark till jordbruksmark (13), se också rubrik Jordbruk. Det är önskvärt att kommunen för ett resonemang om detta.

Hur översiktsplanen bidrar till att bevara och utveckla kulturvärden inom målet God bebyggd miljö kan konkretiseras, till exempel kopplat till föreslagna bebyggelseområden.

Länsstyrelsens råd; övriga allmänna intressen

Demografi/ social hållbarhet

Ett av översiktsplanens temaområden är Demografi. I del 1 (14) finns en bra, generell beskrivning av viktiga frågor ur ett socialt perspektiv.

I arbetet med översiktsplanen kan en kartläggning och analys av kvinnor och män, pojkar och flickors behov och förutsättningar i kommunen göras. Det kan handla om allt från hur män respektive kvinnor använder kollektiva färdmedel till upplevelsen av trygghet. Det kan även göras en översiktlig analys med barn i fokus eftersom barns behov i den fysiska miljön är annorlunda än vuxnas. Hur står det alltså till konkret i just Essunga kommun, inom de områden som beskrivs generellt i avsnittet om demografi?

På sida 12 i del 1 finns befolkningsmängd redovisad, medan det i del 2 finns en prognos. Det är bra om denna statistik samlas för att ge en bakgrund till bostadsbyggnadsbehovet i kommunen.

Bebyggelse

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunen varje mandatperiod anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. Ett fungerande boende är en mänsklig

rättighet och att främja att lämpliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs är ett viktigt steg mot en hållbar samhällsutveckling. Arbetet med bostadsförsörjning bör kopplas till översiktsplaneringen eftersom det finns ömsesidiga och tydliga samband mellan dem, bland annat när det gäller att bedöma och planera för framtida utbyggnadsbehov. Det är särskilt angeläget att planera för grupper som är särskilt utsatta på bostadsmarknaden (15).

Riktlinjer för bostadsförsörjning 2017-2020 är ett underlag till översiktsplanen. Minst 100 nya bostäder ska tillkomma under perioden 2016-2025.

Enligt Länsstyrelsens rapport *Bostadsmarknadsanalys Västra Götalands län*

2017:32 byggdes i snitt 10 bostäder per år i Essunga under perioden 2010-2015, 50 bostäder.

Länsstyrelsen ser att det är positivt att det byggs i Essunga kommun.

Länsstyrelsen bedömer det årliga behovet under perioden 2016-2025 till 15 bostäder per år, det vill säga 150 bostäder. Bedömer kommunen att översiktsplanen kan leda till att målet om 100 nya bostäder 2025 kan uppnås? Kan också 150 bostäder uppnås? Hur ser kommunen på kopplingen mellan målet och prognos för befolkningsutvecklingen?

Kopplat till karta "Ortsutveckling" och i avsnittet "Planberedskap" (16) behöver kommunen motivera för de olika områdena varför de bedöms lämpliga för olika typer av utbyggnad (17). För Essunga station och Essunga kyrkby beskrivs att "vid behov kan frågan aktualiseras". Det är bra om det framgår vad som ska gälla då.

"Att bygga på landsbygden ser kommunen som en självklar möjlighet för de som önskar och strategin är att bygglovssökandes idéer ska förverkligas så långt detta är möjligt." (18) Det som därefter räknas upp och som bebyggelse måste lämplighetsprövas mot, exempelvis riksintressen och lämpliga VA-lösningar, kan gärna framgå i "Regler och rekommendationer".

Ny planerad bebyggelse bör redovisas på karta "Regler och rekommendationer".

Service/handel/turism

För att människor även fortsättningsvis ska kunna fortsätta att bo och verka på landsbygden krävs rimlig tillgång till god service från samhälle och näringsliv. Vidare är det angeläget att framtida lokalisering för dagligvaruhandel, sällanköpshandel och volymhandel tillkommer i lägen med god kollektivtrafik och med goda förutsättningar för cykel. Besöksnäringen är beroende av bland annat välfungerande infrastruktur, anläggningar av god kvalitet och hög tillgänglighet.

För att uppnå allt detta behöver det tidigt markeras i översiktsplaneringen var service, handel och turism kan utvecklas.

Översiktsplanen innehåller en beskrivning av var service finns idag och nämner då tätorterna, främst Nossebro. Det kan gärna kompletteras hur tillgängligheten till service ser ut från omgivande landsbygd. Det bör förtydligas om servicen behöver utökas i kommunen, och i så fall var? (19).

Materialförsörjning

Det saknas en närmare beskrivning av materialförsörjningen (20), exempelvis att det saknas täkter i Essunga kommun och att de närmsta finns i Vara och Alingsås kommuner. Vilka täkter i angränsande kommuner kan bidra med bergkross?

Natur

Länsstyrelsen ser positivt på att Essunga kommun ska ta hänsyn till natur-värden vid fysisk planering, arbeta med naturvärdesinventeringar och upprätta en naturvårdsplan, samt skydd/förordnande för Store mosse.

Tre värdefulla naturområden nämns, men utbredningen framgår inte; Nosssans dalgång, Store mosse/fåglummossen och flygsandfält söder om Vara. Enligt Länsstyrelsens webbgis finns 22 nyckelbiotoper och ett 80-tal sump-skogar i Essunga kommun.

Förutom beslutade biotopskyddsområden finns även generella biotopskyddsområden, så som alléer, stenmurar med mera (21). Dessa nämns inte i översiktsplanen. Om verksamheter eller åtgärder planeras vidtas som kan skada naturmiljön krävs anmälan om biotopskyddsdispens.

Närrekreationsområde och *Områden med sammanhängande grönstruktur* på karta Regler och rekommendationer behöver beskrivas i text; beskrivning av områdena och hur kommunen avser utveckla områdena.

Synpunkter gällande kartan ”Regler och rekommendationer”:

- *Äng- och hagmark*: är detta från inventeringen 1986-1991? På sidan 23 finns separat karta över ängs och hagmarksinventeringen ”uppdaterad 2002”. Är det bättre att förtydliga denna karta än att ha två?
- flera lager ligger på varandra vilket gör att vissa lager inte syns, till exempel Natura 2000-områden.

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Kommunen beskriver att det i kommunen finns höga naturvärden trots att det saknas skyddad natur såsom naturreservat eller Natura 2000 (22).

Här kan därför gärna ett resonemang om grön infrastruktur införas, för att poängtera att även icke skyddad natur har ett värde:

Grön infrastruktur är nätverk av natur som bidrar till fungerande livsmiljöer för växter och djur och till människors välbefinnande. Begreppet visar på ett helhetsperspektiv på samband mellan värden i landskapet. Det handlar alltså om redan kända, utpekade värden, men också kopplingarna mellan dem liksom med sådana områden som inte tidigare setts som särskilt värdefulla. Grön infrastruktur är en förutsättning för att naturen ska kunna producera ekosystemtjänster (23). Grön infrastruktur bör lyftas i översiktsplanen som en kommunal men också som en mellankommunal fråga, då det handlar om strukturer och sammanhang som är svåra att se i enskilda detaljplaner.

Länsstyrelserna har fått i uppdrag av regeringen att ta fram regionala handlingsplaner för Grön infrastruktur som ska kunna användas som ett underlag och stöd för bland annat kommunens planering. De ska till stora delar vara klara 2018 (24).

Skyddade arter

Översiktsplanen bör kompletteras med en text om artskyddsförordningen (2007:845) och vilka skyddade arter som påverkas av kommunens planer. Kommunen bör ange vilken hänsyn som krävs för att dessa arters bevarandestatus inte ska försämrans av till exempel tätortsutvecklingen. Utredning av vilka arter som berörs av tätortsutveckling inom kommunen kan ske genom sökning i artportalen. Om markanvändningen planeras att förändras i ett område som visat sig ha potential för att hysa höga naturvärden, så kan också inventeringar i fält behövas. Det kan också behöva utredas om det krävs särskilda åtgärder för att skydda arter eller återskapa livsmiljöer (25).

Dispens enligt artskyddsförordningen medges med mycket stor restriktivitet (26). Så lite som möjligt av dessa frågor bör hänskjutas till detaljplaneskedet. Att utreda påverkan på arter i

varje enskilt fall är resurskrävande och det är ofta svårt att uppskatta den enskilda detaljplanens effekter i ett landskapsekologiskt perspektiv.

Kulturmiljö

Kulturvärden bör vävas in i planeringen överlag och inte ses som något fristående.

Länsstyrelsen vill upplysa om att Lagen om kulturmiljöer numera heter Kulturmiljölagen (inte Kulturminneslagen). Även Miljöbalken och Plan- och bygglagen framhåller kulturhistoriska värden genom bland annat PBL 2 kap § 6 och 8 kap §§ 13 och 14.

Översiktsplanen anger att ett program ska tas fram som visar hur ”kulturhistoriska och estetiska värden” ska bevaras. Det är mycket bra, och Länsstyrelsen understryker behovet av ett uppdaterat kunskapsunderlag för att precisera vilka kulturmiljövärden som finns i kommunen (27). Gällande fornminnen anger översiktsplanen källor från 1980 talet, det finns senare kunskap via länsstyrelsens webbGIS och via FMIS.

Att ny bebyggelse kan innebära risk för negativ påverkan på kulturhistoriska värden lyfts i den övergripande redogörelsen för konsekvenser. Det är viktigt att dessa risker utreds. I område för möjligt framtida område för bostäder söder om Nossan finns fornlämning, Blästbrukslämning, och eventuell påverkan behöver utredas. För ny bebyggelse i områdena vid Karstorp, nordväst om Nossebro, behöver konsekvenserna för kulturhistoriska värden särskilt utredas. I övrigt kan tänkta utbyggnadsområden påverkas av ny kunskap som tas fram i ett uppdaterat kunskapsunderlag för kulturvården.

Kan kommunen i ”Inriktning och rekommendationer” (28) visa tydligare hur man i planeringen ska ta hänsyn till kulturmiljövärden och förhålla sig till olika kunskapsunderlag? Vid anläggning av våtmark behöver man också ta hänsyn till kulturmiljöaspekter (29).

I Essunga kommun är Anestad, Västergården byggnadsminne enligt 3 kap Kulturmiljölagen. Kyrkor som är skyddade enligt KML är, förutom vad som nämns, kyrkobyggnader som tillhörde Svenska kyrkan 1 januari 2000 (30).

Jordbruk

Tätorterna i Essunga kommun omgärdas till stor del av jordbruksmark. De angivna möjliga framtida utvecklingsområdena för bebyggelse kommer att ta jordbruksmark i anspråk. Hur detta är förenligt med 3 kap 4 § Miljöbalken behöver kompletteras: ”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”

Detta innebär att kommunen ska ta ställning till om jordbruksmarken är brukningsvärd. Om jordbruksmarken bedöms brukningsvärd behöver kommunen bedöma om exploateringen är ett väsentligt samhällsintresse, och om det inte finns någon annan lämplig mark att bebygga istället för brukningsvärd jordbruksmark (31).

Vatten

”Inriktning för mark- och vattenanvändningen” (32) nämner inte vattenanvändning, och kan kompletteras med att värdefulla sjöar och vattendrag i kommunen ska skyddas från negativ påverkan.

Tillgången på vatten för vattenförsörjningen är en viktig naturresurs och samhällsintresse. Kommunen behöver beskriva vattenförsörjningen i kommunen, peka ut områden av vikt för den framtida vattenförsörjningen, ange verksamheter som inte är lämpliga där och skyddsåtgärder för ny och befintlig bebyggelse.

I kommunen ska det, enligt sida 16 del 1, finnas två avgränsade grundvattenförekomster. På kartan ”Regler och rekommendationer” finns bara en av dessa redovisad. De behöver

beskrivas så att det framgår vilka områden som avses och hur markanvändningen runt dessa bör anpassas för att inte riskera att grundvattenförekomsterna påverkas negativt. Informationen om grundvattenförekomsterna bör samlas (33) i planhandlingen så att denna blir mer vägledande.

Vissa vattentäkter har under senare år fått skyddsområden. Översiktsplaneringen ska ta hänsyn till dessa. För de vattentäkter som inte har något skyddsområde eller där skyddsområdet är gammalt, bör kommunen ta ställning till skyddsbehoven och i översiktsplaneringen se till att exploateringar och andra åtgärder inte påverkar täkterna på ett skadligt sätt.

Under inriktningar och rekommendationer står att livsmedelsverket och socialstyrelsens rekommendationer och gränsvärden ska följas. Kommunen behöver snarare beskriva vad som behöver åstadkommas för att säkra vattenkvaliteten i de utpekade områdena. Det vore en bra rekommendation att ta fram skydd för vattentäkterna, eller färdigställa arbetet med skydd.

Energi

I översiktsplanen finns texter som berör tillförsel och användning av förnybar energi relaterat till olika sektorer som bebyggelse, transporter och teknisk infrastruktur. Länsstyrelsen anser att förslaget till översiktsplan innebär ett tillräckligt underlag ur ett energiperspektiv.

Energidistribution

Vattenfall har anläggningar inom Essunga kommun. Vattenfalls ledningar skyddas med ledningsrätt/servitut. Vid framtida detaljplanläggning och bygglovshantering i nära anslutning till Vattenfalls anläggningar är det viktigt att man tar hänsyn till de föreskrifter och restriktioner som gäller bygg- och marklovspliktiga åtgärder invid kraftledningar, kraftkablar och transformatorstationer. Se mer om detta i Vattenfalls yttrande med kartbilaga.

Avfallshantering

Enligt plan- och bygglagen är avfallshanteringen ett allmänt intresse. Samhällsmål uttrycker att avfallshanteringen ska vara effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. För att uppnå detta är det viktigt att avfallsfrågan finns med i översiktsplanen, inte minst ur ett mellankommunalt perspektiv. Lokalisering av ny bebyggelse behöver också ske på ett lämpligt sätt med hänsyn till möjligheterna att hantera avfall.

Det framgår inte av översiktsplanen om en avfallsplan finns. Länsstyrelsen vill upplysa om att Naturvårdsverket har reviderat föreskrifterna och vägledningen om innehållet i en kommunal plan för avfallsförebyggande avfallshantering (NFS 2017:2). Dessa föreskrifter trädde i kraft den 1 maj 2017. Mål och åtgärder i avfallsplanen bör samordnas med mål och åtgärder i kommunens övriga planer och strategier med kopplingar till avfall (34).

Transporter

Kompletteras: yttrande från Trafikverket kommer 7 juli och inarbetas i det samlade yttrandet i augusti.

Övrigt

Kommunen kan för ökad tydlighet överväga att visa förutsättningar på en karta, och planförslaget på en annan.

Generellt sett behöver kartor som är infällda i texten vara större för att bli läsbara.

Miljöbedömning

Översiktsplanens konsekvenser ska enligt 3 kap 6§ PBL tydligt framgå. Planförslagets miljökonsekvenser redovisas enligt översiktsplanen löpande i text och i en sammanfattande redovisning på slutet. Länsstyrelsen anser att det är svårt att läsa ut konsekvenserna eftersom det inte är markerat på något särskilt sätt. Ett bra sätt att pedagogiskt och tydligt visa på miljökonsekvenser löpande i plandokumentet, är Herrljunga kommuns översiktsplan som nu är på utställning (35).

De konsekvenser som beskrivs övergripande på sida 54 i del 1 anser Länsstyrelsen är för övergripande, på så sätt att beskrivningen av konsekvenser i stort sett skjuts upp till detaljplaneskedet. Om kommunen ser risker med förslaget i översiktsplanen behöver dessa studeras vidare, för att se om någon rekommendation kan kompletteras för att förebygga eller minska negativa konsekvenser. Dessutom beskrivs planförslaget här på ett sätt som inte känns igen från resten av handlingen, särskilt med avseende på byggande på landsbygden.

I avsnittet "Planförslaget" på sida 56 beskrivs hur ny bebyggelse främst ska ske som förtätning, samt hur jordbrukets intressen ska prioriteras. Detta är viktiga upplysningar som saknas, och bör stå i, avsnittet om bebyggelseområden.

Noll-alternativets konsekvenser beskrivs inte, vilket ska kompletteras.

Program, riktlinjer och rekommendationer o.d. som bilagor till översiktsplanen

Andra planer som översiktsplanen hänvisar till bör vara sökbara via länk eller annan hänvisning.

Genomförande

En fråga som kan, men inte måste, belysas i en översiktsplan är om kommunen har någon uttalad strategi för inom vilka områden man avser tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i detaljplaner. Enskilt huvudmannaskap för allmänna platser kan enligt plan- och bygglagen tillämpas om särskilda skäl finns för detta. Om det är aktuellt att tillämpa enskilt huvudmannaskap i någon del av kommunen kan det vara ett bra stöd vid framtida planläggning att dessa områden och de särskilda skälen redovisas i översiktsplanen (36). Eftersom Svenska kraftnät inte har några synpunkter och inte har några ledningar i anslutning till aktuellt område anser Svenska kraftnät att ärendet är avslutat från deras sida, och önskar inte medverka i fortsatt remissförfarande för ärendet.

Fotnotförteckning

1. I 3 kap 2 § PBL står att "Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras".
2. Exempel är åtgärder för klimatanpassning på sida 39 i del 2, eller utspridda uppgifter om hur Natura 2000-område ska hanteras på sida 15 och 43 i del 1 och sida 22 del 2.
3. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Buller/Miljokvalitetsnorm-for-buller/>.
4. Sida 16 i del 1.
5. <http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/SiteCollectionDocuments/Sv/samhallsplanering-och-kul-turmiljo/planfragor/fysisk-planering/PMriktlinjerLISomradenslutversion1.pdf>.
6. Se Svensk standard (SS 19900:2014, Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.
7. Sida 20-23 i del 1.
8. Sida 39 i del 1.

9. Riskhantering i detaljplanprocessen, riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods.
10. Sida 36-37 i del 2.
11. Sida 45 i del 1.
12. Detta berör till exempel God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan och de vattenrelaterade målen.
13. ”År 2020 ska den totala arealen åkermark i regionen inte ha minskat med mer än 200 hektar jämfört med 2015, för att så långt det är möjligt kunna användas i produktion.”
14. Sida 11.
15. När det gäller bostäder för äldre och funktionsnedsatta finns särskilda lagkrav.
16. Sida 26-29 i del 1.
17. Det behöver exempelvis motiveras varför det är lämpligt att verksamheter i Nossebro kan utvecklas främst i söder och sydväst.
18. Sida 25 del 1.
19. Nuvarande samhällsservice och välfärdens utmaningar beskrivs på sida 32 i del 1. Det står både att ”Essunga kommun har god samhällsservice” och att ”Stora utmaningar är dragkampen om befolkningen och krav på ökat bostadsbyggande och serviceutveckling”.
20. På sida 39 i del 1 står att ”*Grushushållningsplan* bör utarbetas i samverkan med andra närliggande kommuner. *Materialförsörjningsplan* som beskriver kommunens behov av materialförsörjning i samband med fortsatt samhällsutbyggnad har påbörjats och sker delvis i samverkan med andra kommuner.”
21. Se bilaga 1 i Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
22. Sida 14 i del 1.
23. Läs mer om ekosystemtjänster på Naturvårdsverkets hemsida <http://www.naturvardsverket.se/Mil-joarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Ekosystemtjanster/>.
24. Mer information finns på Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets webbsida.
25. Kommunen bör i planhandlingen särskilt lyfta fram de för kommunen relevanta arter och naturtyper som ingår i Artdatabanken och Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.
26. Artskyddsförordningen gäller för så väl blivande som laga kraftvunna detaljplaner. Att ett område detaljplaneras är inte heller ett särskilt skäl till att få dispens från artskyddsförordningen.
27. Möjlighet finns att söka bidrag hos länsstyrelsen till att ta fram kulturmiljöunderlag. Se kontaktupp-gifter till Kulturmiljöenheten här <http://www.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/arkeologi-och-fornlamningar/Pages/default.aspx>.
28. Sida 15 i del 1.
29. Se exempelvis inventering av kulturmiljöer i våtmark, Rapport 2008:51 Den kulturella våtmarken - Reflexioner och riktlinjer kring nyanlagda våtmarker och kulturvärden.
30. Det vill säga inte till exempel frikyrkobyggnader.
31. Kravet på sökandet och redovisningen av alternativ mark till jordbruksmark är långtgående. I kommuner med högvärdig jordbruksmark omfattar utredningsområdet för alternativ mark inte bara den egna kommunen utan även hela regionen (prop. 1985/86:3, sida 54). På sida 158 i samma proposition anges att brukningsvärd jordbruksmark avser mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. <https://data.riksdagen.se/fil/6665C18D-3CF8-4122-B5DA-FDD3F5A844BD>. Det finns två domar i mark- och miljööverdomstolen som ger vägledning i bedömningen av brukningsvärd jordbruksmark: mål nr P 4087-15 och mål nr P 4848-16. Dessa domar berör bygglov för enskilda privatbostäder, men bedömningen om brukningsvärd jordbruksmark är densamma.
32. Sida 10 i del 1.
33. I beskrivningen av miljömålen finns dessa två områden namngivna till grusåsarna i Jonslund och Essunga. Under miljömålen står också att arbete pågår med vattenskyddsområden runt vattentäktena. De finns utritade och nämnda även på sid 28 i del 2.

34. 9 § Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering. I sin roll som fysisk planerare styr kommunen användningen av kommunens mark. Exempel på åtgärder som kan påverka hanteringen av avfallet är lokalisering och utformning av bebyggelse och byggnadsverk.
35. Se <http://www.herrljunga.se/invanare/boochbygga/samhallsplanering/oversiktsplan/oversiktsplan-pagaendarende.4.22913111158fb9032812d8b.html>.
36. Läs mer här: [http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/planbestammelser-ser/administrativa-bestammelser/huvudmannaskap/](http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/planbestammelser/administrativa-bestammelser/huvudmannaskap/).

Förslag till åtgärd

Eftersom Länsstyrelsen har många synpunkter är det ett omfattande arbete att tillgodose samtliga synpunkter.

Alla ”ska”-krav skall åtgärdas.

Gällande ”bör”-kraven så behöver dessa värderas för att se vilka som är relevanta att ta med i, vilka som är möjliga att uppfylla samt vilka som kan bortses.

Försvarsmakten

Yttrande avseende samråd om översiktsplan för Essunga kommun, Västra Götalands län

Försvarsmakten har följande synpunkter i rubricerat ärende. Redovisning av riksintressen för totalförsvarets militära del Essunga kommun berörs av riksintressena Såtenäs flottiljflygplats samt väderradar Vara. I kommunen är det således framför allt höga objekt, exempelvis vindkraftverk, som kan påverka riksintressena för totalförsvaret negativt. Försvarsmakten önskar att avsnitten om riksintressen för totalförsvarets militära del förtydligas i förslaget till översiktsplan. En generell text om riksintresset bör införas i plandokumentet. Ett förslag följer nedan:

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintressena.

Essunga kommun berörs av riksintressena Såtenäs flottiljflygplats samt väderradar Vara. Riksintressena har en omgivningspåverkan i form av krav på hinderfrihet som berör kommunen. Redovisningen av riksintressena omfattar således influensområden i form av stoppområde för höga objekt, stoppområde för vindkraftverk och influensområde för väderradar. Influensområde är ett område utanför riksintresseområdet inom vilket en verksamhet eller åtgärd riskerar att påverka möjligheten att nyttja det som riksintresset avser att skydda.

Essunga kommun berörs av stoppområde för höga objekt runt Såtenäs flottiljflygplats. Inom stoppområdet kan inga höga objekt tillåtas. Med höga objekt avses objekt högre än 20 m utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 m inom sammanhållen bebyggelse.

Riksintresset för väderradar riskerar framförallt allt att skadas av vindkraftsetableringar för nära väderradarnas. En radie om fem km från väderradaranläggningar utgör stoppområde för vindkraftverk och en radie om 20 km utgör influensområde för väderradar. Inom influensområdet måste särskilda analyser genomföras för att säkerställa att ingen skada sker på riksintresset.

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess och inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten.

I övrigt har Försvarsmakten inget att erinra.

Förslag till åtgärd

Ett avsnitt om riksintresse för totalförsvarets militära del läggs till enligt förslag ovan.

Västra Götalands Regionen

Yttrande över Samrådshandling förslag till Översiktsplan för Essunga kommun

Västra Götalandsregionen har tagit emot samrådshandling med förslag till översiktsplan för Essunga kommun för yttrande. Avdelningen Kollektivtrafik och infrastruktur yttrar sig i första hand ur ett kollektivtrafik- och infrastrukturperspektiv. Yttrandet har också stämts av med Västtrafik.

Regionala mål och strategier, utgångspunkter för yttrandet

I Västra Götaland har det i bred samverkan tagits fram ett flertal mål och strategier som är regionens och kommunernas gemensamma prioriteringar vad det gäller regionens utveckling. Övergripande är Vision Västra Götaland – Det goda livet. Västra Götaland ska vara en attraktiv region att bo, verka och leva i och invånarna i Västra Götaland ska ha bra förutsättningar att ta del av arbete, utbildning och livskvalitet. Investeringar i transportinfrastrukturen ska bidra till att fler personer når en större arbetsmarknad och ge förutsättningar för effektiva och hållbara person- och godstransporter. Yttrandet utgår i första hand från Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland 2017-2020, Regional plan för transportinfrastrukturen och Målbild tåg 2035.

Västra Götalandsregionens långsiktiga mål för persontransporter är att andelen hållbart resande ska öka och kollektivtrafikresandet fördubblas. En fördubbling av antalet resor är ett av delmålen fram till 2025. För att åstadkomma detta behöver förutsättningarna för att resa kollektivt förbättras. En grundläggande faktor för ett ökat kollektivt resande är att invånarna i regionen i allt större utsträckning bor nära de gemensamt prioriterade kollektivtrafikstråken. Det är, enligt trafikförsörjningsprogrammet, en gemensam målsättning mellan kommunerna och region att förlägga merparten av kollektivtrafikens resurser till dessa stråk.

Det är vid byggande av områden för bostäder och verksamheter som förutsättningarna för transportsystemet läggs fast. Att våra transporter idag använder mycket energi, samt ger stora utsläpp av koldioxid och andra emissioner är delvis en konsekvens av vår utspridda bebyggelsestruktur. Om ny bebyggelse koncentreras till befintliga orter och längs stråk ger det möjlighet för fler att använda cykel, gång och kollektivtrafik för sina resor. Skolor, handel och service bör ligga i knutpunkter. Vilken typ av bostadsbebyggelse som byggs påverkar underlaget för kollektivt resande. Större handelsområden bör på samma sätt, i möjligaste mån, koncentreras till redan bebyggda områden. Externa handelsområden är svåra att försörja med kollektivtrafik i tillräcklig grad och till en rimlig kostnad för att konkurrera med bilen.

Allmänna synpunkter på planen

De intentioner som finns i kommunens översiktsplan kan på ett positivt sätt bidra till regionens mål om ett hållbart samhälle.

Det är positivt att planen utifrån lokala förutsättningar tydligt kopplar till nationella och regionala strategier och mål. Översiktsplanen redovisar också på ett bra sätt en helhetssyn över nationella, regionala och kommunala mål för en hållbar samhällsutveckling.

Genom att utgå från sex stycken teman och inom dessa peka ut inriktning och rekommendationer skapar Essunga kommun en tydlig struktur i översiktsplanen.

Avdelningen för kollektivtrafik och infrastruktur är helt eniga med kommunen om att översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste dokument som kräver bred förankring.

Det är positivt att kommunen i sitt förslag till översiktsplan synliggör vikten av mellankommunal/delregional samverkan, vilket lyfts fram på flera ställen i dokumentet.

Då dokumentet i sin helhet innehåller ett relativt stort antal inriktningar och rekommendationer hade det varit bra att summera alla dessa på någon plats i dokumentet (alternativt i en bilaga) tillsammans med en analys av eventuella målkonflikter.

Synpunkter ur kollektivtrafik- och infrastrukturperspektiv

Avdelningen för kollektivtrafik och infrastruktur tycker att inriktningen för mark- och vattenanvändning som anger att kollektivtrafiken ska följa några stråk och kompletteras med närtrafik på ett bra sätt stödjer vår inriktning i Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland. Vi ser också positivt på att kommunen lyfter vikten av gång- och cykelvägar.

I kapitel **Demografi** stycket *Inriktning och rekommendationer* anges att genom att bygga i kommunens alla delar kan byggandet ske i småskalig form. En spridd bebyggelse är generellt sett svår att kollektivtrafikförsörja. Samtidigt noterar vi att kommunen på ett bra sätt har lyft behoven av att på annat sätt nå ett hållbart resande i de fall bebyggelse placeras utanför stråken.

I kapitel **Kommunikation** stycke *Kollektivtrafik* anges att kollektivtrafiken ska fortsatt utvecklas med fokus på stråket Trollhättan - Nossebro - Vårgårda och att på landsbygden i stor utsträckning bygga på anropsstyrd närtrafik. Detta följer på ett bra sätt inriktningen i Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland. Vi ser också positivt på att översiktsplanen lyfter att möjligheten att ta bil eller cykel till lämplig hållplats bör beaktas. I samma stycke anges att en gemensam målbild för kollektivtrafik i Skaraborg år 2025 är framtagen i ett samarbete mellan Skaraborgs kommunalförbund, Västra Götalandsregionen och Västtrafik. Skaraborg har därefter genom BHU ställt sig bakom det reviderade trafikförsörjningsprogrammet 2017-2020 med utblick till 2035. Därmed har programmet ersatt Skaraborgs målbild som vårt gemensamma dokument för kollektivtrafikens utveckling. De sju inriktningar och rekommendationer som lyfts i slutet av kapitlet delar vi till fullo och vi anser att de är tydliga och på ett bra sätt kopplar till Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland.

Kapitlet **Generella rekommendationer** är ett bra komplement till de områdesbundna rekommendationerna och kan tillsammans med övriga rekommendationer i översiktsplanen bli ett gott stöd i kommunens fortsatta planering.

Förslag till åtgärd

Inriktningar och rekommendationer bör sammanställas i ett eget kapitel.

Lantmäteriet

Översiktsplan Essunga Kommun i Essunga kommun

Vid genomgång av planförslagets samrådshandlingar (daterade 2017) har följande noterats:

Planfrågor som berör Lantmäteriets kommande arbete

Översiktsplanen berör endast indirekt Lantmäteriets kommande arbete. Många av de förändringar som beskrivs i planen kommer i och för sig att innebära att fastighetsindelningen kommer att behöva förändras eller att fastighetsanknutna rättigheter (servitut, ledningsrätter, gemensamhetsanläggningar etc.) kommer att behöva bildas. Omfattningen av dessa behov kommer dock att konkretiseras i senare skeden, t.ex. då områden detaljplanläggs.

Lantmäteriets synpunkter

Ev. strategi för områden med enskilt huvudmannaskap

En fråga som kan, men inte måste, belysas i en översiktsplan är om kommunen har någon uttalad strategi för inom vilka områden man avser tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i detaljplaner. Enskilt huvudmannaskap för allmänna platser kan enligt plan- och bygglagen tillämpas om särskilda skäl finns för detta. Om det är aktuellt att tillämpa enskilt huvudmannaskap i någon del av kommunen kan det vara ett bra stöd vid framtida planläggning att dessa områden och de särskilda skälen redovisas i översiktsplanen.

I övrigt har Lantmäteriet inga synpunkter på planförslaget.

Förslag på åtgärd

Undersöka om det finns någon uttalad strategi för inom vilka områden man avser tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i detaljplaner. Och i så fall infoga det.

Essunga kommun

Nämnder och enheter i Essunga kommun

Bygg- och miljönämnden

Yttrande gällande översiktsplan för Essunga kommun

Bygg- och miljönämnden i Essunga kommun har fått möjlighet att lämna synpunkter på samrådsförslag till ny översiktsplan för Essunga kommun.

Bygg- och miljönämnden tycker att översiktsplanen tar upp de miljöaspekter som bör uppmärksammas i kommunen. Planen blir ett bra verktyg för att vidareutveckla miljöarbetet i kommunen.

Positivt är att behovet för utvecklandet av det kommunala VA-nätet lyfts fram.

Förslag till åtgärd

Yttrandet föranleder inga åtgärder.

Socialnämnden

Socialnämndens beslut

Nämnden har inget att erinra mot översiktsplan för Essunga kommun 2017-2030.

Sammanfattning av ärendet

Översiktsplan för Essunga kommun 2017-2030 har upprättats. Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som på ett översiktligt sätt redovisar hur bebyggelsen ska utvecklas och hur mark- och vattenområden ska användas i kommunen. Översiktsplanen är rådgivande för efterföljande beslut som rör mark- och vattenanvändning och har stor betydelse för kommunens utveckling.

Förslag till åtgärd

Yttrandet föranleder inga åtgärder.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens beslut

Utbildningsnämnden har inget att yttra gällande översiktsplan 2017-2030 för Essunga kommun.

Sammanfattning av ärendet

Översiktsplanering syftar till att olika förändringar i den fysiska miljön tillsammans ska bli så bra som möjligt. Var det byggs och hur mark- och vattenområden används är viktigt om det ska bli en bra helhet och en hållbar utveckling.

Översiktsplanen ska bidra till en god miljö och hållbar utveckling. Den vägleder beslut om hur mark- och vattenområdena får användas.

Del 1 är ett planförslag som i text och kartor redovisar hur kommunens mark- och

vattenområden planeras att användas utifrån gällande regler och rekommendationer. Del 2 är en redovisning av planeringsförutsättningar som redovisar beskrivningar, underlag och fördjupningar av temaområden.

Förslag till åtgärd

Yttrandet föranleder inga åtgärder.

Samhällsbyggnadsenheten

Yttrande samrådshandling Översiktsplan för Essunga kommun

Generellt

Ett mycket bra och gediget arbete har lagts ner på framtagande av denna översiktsplan. Översiktsplanen beskriver på ett pedagogiskt samt grundligt sätt framtiden för Essunga kommun. Planen kommer att vara ett bra underlag för fortsatt utveckling av kommunen. Kanske det bör framgå mer tydligt att översiktsplanen är ett levande dokument som ska revideras en gång per mandatperiod. Önskvärt vore även att planen i framtiden används som bakomliggande grundmaterial för framtida verksamhetsplaner. Översiktsplanen bör marknadsföras som ett "framtidokument" samt medvetandegöras för alla så att genomslagskraften (och det arbete som lagts ner) bär frukt både på lång och kort sikt.

Nedan följer kommentarer/yttranden där ställning bör göras om eventuell förändring (i texten).

Del 1

Sidan 17- angående anslutning till kommunala avloppsnät. "Bärebergs station, Bärebergs kyrkby och Lekåsa är tänkbara områden"

- Förtydligande bör göras att anslutningar kan bli möjliga vid bildande av föreningar i aktuella områden då det inte är ekonomiskt försvarbart att VA-kollektivet skall bära höga kostnader för eventuell framtida anslutning. Det kommer att, i vissa fall, vara orimligt höga kostnader för enskilda fastighetsägare. Att bilda VA- föreningar i aktuella områden är en framkomlig lösning för framtida anslutning.

Sidan 18- angående lokalt omhändertagande av dagvatten.

- I text bör det tydligt framgå att lokalt omhändertagande (LOD) och fördröjningsmagasin ska vara krav i nya detaljplaner.

Sidan 19 - angående kommunens mål "att energianvändningen och koldioxidutsläppen i kommunen ska minska".

- På kommunnivå är Essunga kommun tredje bästa kommunen i Sverige. I topp med 84,5 W/invånare ligger Varberg, följt av 75,1 W i Vadstena och på tredje plats 64,1 W i Essunga.

I kommunerna i västra Skaraborg varierar installerad effekt per invånare mycket.

Kommun	Installerad kW	Watt/invånare
Essunga	385	64,1
Grästorps	67	11,8
Götene	446	33,6
Lidköping	611	15,6
Skara	117	6,1
Vara	383	24,3

Sidan 62- regionala delmål " Ny och befintlig bebyggelse kommer antingen att anslutas till kommunalt VA via avtalsanslutning eller till enskilda avloppsanläggningar som"

- En anslutning via "avtalsanslutningar" kan misstolkas och bör förtydligas till "anslutning till kommunens VA- nät via privata VA föreningar eller, där så är möjligt direktanslutning".

Sidan 64- regionala tilläggs mål: "förstärkt biologisk mångfald".

- I översiktsplanen bör ett framtagande av skogsbruks- /skogsvårdsplan (skogsinventering) för kommunalägd skog vara med då det i dagsläget bör påbörjas.

Del 2

Sidan 8-9 angående byggklara tomter samt eventuell aktualisering i Essunga stationssamhälle samt Främmestad (sista stycket på båda sidorna).

- Att aktualisera arbete med ett tillskott av byggklara tomter i dessa samhällen bör det finnas en fungerande detaljplanegrupp, gärna i samarbete med den befintliga bostadsförsörjningsgruppen som redan finns i kommunen.

Sidan 14 - hänvisas till en fin cykelsträcka.

- Vid hänvisning till cykelsträckan bör aktualiseras att märka ut sträckan med skyltar.

Sidan 16 - På sidan redovisas utveckling av mellan landsbygd och centralort samt konsekvensanalys.

- En slutsats av stycket bör tilläggas att det är gällande både för nyetableringar samt diverse befintlig utveckling. Ortspecifika möten med de boende, företagare samt föreningar (och eventuellt andra berörda) bör ingå i konsekvensanalysen.

- I stycket "Inriktning och utgångspunkt" nämns lokala handlingsplaner med lokalt ansvar för genomförande. Om detta skall vara möjligt behövs troligen någon form av central styrning (sammanhållande projektledare) som systematiskt arbetar med frågeställningen. Möjligtvis bör en framtida detaljplanegrupp delta i arbetet.

Stycket demografi sidorna 16-17

- För att möjliggöra en sammanlänkning mellan olika orter genom bl.a. gång- och cykelvägar, kollektiv- samt biltrafik bör orternas särdrag (specifika kvalitéer) tas fram och uppmärksammas. För att kommunens små orter ska växa, känna delaktighet med hela kommunen bör orternas enskilda identiteter beaktas och tillvaratas. Det ska vara attraktivt och enkelt att röra sig mellan orterna.

Sidan 26, Mål och inriktning

- Att ta fram en programhandling angående kulturhistoriska samt estetiska värden i kommunen krävs resurser. Ska det i denna målformulering vara ett "ska"-krav, bör det inte vara ett "bör"-krav?

Sidan 29, - dagvatten

- Förtydligande i text ska beskriva fördelarna med fördröjningsmagasin samt LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten- vilket innebär att dagvatten ska tas omhand på den enskilda tomten och inte forslas vidare till angränsande fastigheter, eller dagvattensystem). Jag anser att det ska vara ett generellt övergripande beslut att alla tillkommande bygglov kräva LOD eller fördröjningsmagasin.

Sidan 32, - hänvisning saknas

- På sidan 38 hänvisas till en webb-adress (SKL) och det bör även på sidan 32 hänvisas till LST (länsstyrelsen). Överlag bör hänvisningar diskuteras OM webb-adress ska vara med eller ej (då adressen kan ändras).

Sidan 38 samt 39- angående översvämnings- och skredrisker.

- En skyfallskartering över kommunens orter är utförd och levererad under våren 2017.

Fortsatt arbete med att säkerställa riskområden bör göras.

Sidan 48- Övergripande mål- "helhetssyn"

- Hänvisning bör finnas till resonemanget på sidan 18 samt tidigare kommentar i detta yttrande.

Sidan 49- några som bidragit till materialet under processen

- Thomas Hugosson!

Sidan

Generellt i del 2:

Då det hänvisas i de olika orterna till redan befintligt framtagna detaljplaner bör hänvisning till aktuellt diarienummer vara med (bl.a. sid 11, 12, 13, 15).

Förslag till åtgärd

Utveckla och förtydliga delarna om VA, energi och behovet av byggklara tomter. Kontrollera att hänvisningar finns på samtliga bilder och faktaunderlag.

Övriga kommuner

Vara

Remiss- Översiktsplan för Essunga kommun

Arbetsutskottets beslut

Vara kommun lämnar följande yttrande gällande Essunga kommuns samrådsförslag på Översiktsplan 2017-2030:

Kommunen är positivt inställd till resonemanget kring tätortsutveckling och förtätning då det hör samman med hushållning med mark, och däribland jordbruksmark. Det är en gemensam viktig fråga att i så stor utsträckning som möjligt bevara den värdefulla jordbruksmark som finns i regionen.

Generellt ser Vara kommun positivt på att hela översiktsplanen speglar Essunga kommun som en del av ett större område liksom att kommunen är beroende av sitt omland och att omlandet är beroende av att Essunga kommun för att utvecklas.

Sammanfattning av ärendet

Vara kommun har mottagit ett förslag på översiktsplan för Essunga kommun 2017-2030. Samrådstiden pågick till och med 30 juni 2017.

I planförslaget föreslås följande inriktningar gällande Essunga kommuns mark- och vattenanvändning:

- Området för tätortsutveckling i centralorten där det finns service och god potential för bostäder och företagande. Möjlighet till förtätning i befintliga byar som kan erbjuda goda boendemiljöer och etablering av företag. Goda möjligheter till att bosätta sig på landsbygden nära naturen.
- Viktiga kommunikationsstråk ska behållas eller utvecklas. Kollektivtrafiken ska följa några stråk och kompletteras med Närtrafik. Bra vägar samt gång- och cykelvägar är viktiga för tillgängligheten.
- Omväxlande odlingslandskap, skogs- och jordbruksmark ska värnas. Jordbruksmarken utgör grunden för en stor del av företagandet och näringslivet i kommunen. Genom att värna jordbruksmarken ger näringen förutsättningar att utvecklas vidare.
- Skogs- och friluftsområden ska främjas.
- Närheten till Nossan ska tas tillvara.

- Planering och byggande ska ske ur ett hållbarhetsperspektiv.

Beslutsunderlag

- Översiktsplan för Essunga kommun 2017-2030, samrådshandling *h-kort 2017.921*
- Tjänsteskrivelse- Remiss Översiktsplan Essunga kommun *h-kort 2017.1183*

Förslag till åtgärd

Undersöka om inriktningarna, enligt förslag ovan, bör lyftas fram i planen.

Vårgårda

Remissvar – Översiktsplan Essunga kommun 2017-2030, samrådshandling

Beskrivning av ärendet

Essunga kommun har upprättat en samrådshandling till ny översiktsplan för Essunga kommun 2017-2030. Vårgårda kommun har som grannkommun givits möjlighet att yttra sig över förslaget. Samrådstiden löper fram till den 30 juni 2017.

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Essunga kommuns nuvarande översiktsplan från 1993 aktualitetsförklarades 1999. Arbetet med ny översiktsplan inleddes 2013.

Översiktsplanen redovisar en helhetssyn på hur Essunga kommun ska verka för att vara en attraktiv och hållbar plats med goda förutsättningar till god livskvalitet och god livsmiljö, bra boende- och fritidsmöjligheter samt ett framgångsrikt företagande. Essunga skriver vidare att samrådshandlingen utgör ett steg i arbetet med att ta fram en ny översiktsplan för Essunga kommun. Som grund för arbetet med ny översiktsplan har kommunens vision, strategidokument och övergripande mål varit styrande och utgångspunkt för planprocessen. Essunga kommun tillhör Skaraborgs kommunalförbund men gränsar till övriga kommunalförbund i Västra Götalandsregionen. Essunga kommun gränsar till sex kommuner och beskriver att mellankommunal samverkan är av största vikt för att uppnå tillväxt och utveckling i regionen.

Essunga lyfter fram strukturbild Skaraborg, Leader Nordvästra Skaraborg och LAB 190 som viktiga samverkansforum. Essunga ger vidare exempel på frågor som är av mellankommunal karaktär. För Vårgårda anges Store mosse som ett konkret exempel.

Förvaltningens synpunkter

Vårgårda kommun yttrande rör avsnittet mellankommunala frågor, kommunikationer och arbetsmarknad.

Mellankommunala frågor

Vårgårda kommun anser att de mellankommunala frågorna med fördel bör preciseras för hur översiktsplanens förslag berör respektive grannkommun. Vårgårda kommun växer både befolkningsmässigt och i antal arbetstillfällen. För att främja denna utveckling ser Vårgårda att det med fördel är tydligare i samrådshandlingen för ny översiktsplan hur arbets- och bostadsmarknad mellankommunalt kan utvecklas och stärkas, liksom vilka frågor kring kommunikationer som är viktiga för samverkan.

Kommunikationer

Vårgårda kommun efterlyser större tydligare ställningstaganden kring hur Essunga kommun långsiktigt ser på vägstrukturen. Det gäller exempelvis vilken av väg 2504 och väg 186 som långsiktigt ses som primär väg söder ut mot E20 och Vårgårda kommun.

Vårgårda kommun ser positivt på att stråket Trollhättan – Nossebro – Vårgårda är fokusområdet där kollektivtrafiken enligt Essunga kommun ska utvecklas. Det bidrar till att stärka tillgängligheten och rörligheten för en större lokal arbetsmarknad och för studerande ungdomar.

Arbetsmarknad

Essunga kommun beskriver i samrådshandlingen att Essunga ingår i samma lokala arbetsmarknadsregion som Vara, Lidköping och Trollhättan, men att stora penningströmmar även går till Vårgårda och Göteborgsregionen. Som en del i inriktning och rekommendationer för näringslivets utveckling hör att tillgodose det framtida behovet av ny arbetskraft bland annat genom kompetensutveckling, inflyttning och arbetskraftspendling.

Vårgårda ser att det är av stort värde att tydligare beskriva hur den lokala arbetsmarknadsregionen mellan Essunga och Vårgårda kommuner kan stärkas. Satsningar som görs för väg 2504 (Fåglumsvägen) och att fokus ska ligga på utvecklingen av kollektivtrafik i stråket Trollhättan – Nossebro – Vårgårda är bidragande till att främja en ökad rörlighet och tillgänglighet för den lokala arbetsmarknadsregionen. Vårgårda kommun ser dock att frågorna bör lyftas under mellankommunala frågor och att pendlingsflödena presenteras separat per kommun.

Förslag till åtgärd

Utveckla de mellankommunala frågorna gällande befolkningsökning, arbete och kommunikationer. tydligare ställningstaganden kring hur Essunga kommun långsiktigt ser på vägstrukturen efterlyses. Tydligare beskriva hur den lokala arbetsmarknadsregionen mellan Essunga och Vårgårda kommuner kan stärkas.

Teknisk försörjning

Swedegas

Yttrande över Samrådshandling – översiktsplanplan för Essunga kommun

Swedegas AB har tagit del av samrådshandlingarna angående detaljplan för Essunga kommun. Av erhållna handlingarna framgår att Swedegas AB inte har någon högtrycksledning eller planerad utbyggnad för energigas i anslutning till Essunga kommun, därav har Swedegas AB inget att erinra.

Förslag till åtgärd

Yttrandet föranleder inga åtgärder.

Övrigt

Peter Welin

Inkommit med förslag på framtida tomtmarker i Essunga stn. Bilaga 2.

Förslag till åtgärd

Yttrandet föranleder inga åtgärder.